

DE KRACHT VAN THUIS

VERSIE 14-10-2025

 www.zorgregiomijov.nl
 info@zorgregiomijov.nl

KOERSDOCUMENT VERBLIJF

Ieder kind heeft het recht om thuis op te groeien. De ontwikkeling van een kind, vindt voor een groot deel thuis plaats. Thuis biedt stabiliteit, liefde en geborgenheid. In de directe leefomgeving van een kind bevinden zich alle aanvullende elementen die nodig zijn om te kunnen komen tot een optimale ontwikkeling. Van leeftijdsgenoten in de buurt tot docenten op school. Het doel van de jeugdhulp is om het kind zoveel mogelijk in zijn of haar vertrouwde omgeving op te laten groeien, waarbij het gezin¹ en andere ondersteunende systemen (zoals de school, vrienden en de bredere gemeenschap) betrokken worden. In situaties waar uithuisplaatsing dreigt, wordt er allereerst gekeken naar alternatieven die het kind niet uit zijn of haar vertrouwde omgeving halen.

Een kind uit huis plaatsen is een ingrijpende beslissing die alleen genomen mag worden als er geen andere manier is om veiligheid of ondersteuning te bieden. Het is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeenten, professionals en de samenleving om alles op alles te zetten om uithuisplaatsing te voorkomen. Dit koersdocument over verblijf gaat daarom in eerste instantie over hoe we voorkomen dat kinderen in verblijf terechtkomen.

1 HET VOORKOMEN VAN UITHUISPLAATSING

Om te zorgen dat kinderen thuis kunnen blijven wonen, moeten een aantal voorwaarden vervuld worden. Deze voorwaarden zijn gericht op zowel zorg voor het kind als de ondersteuning van het gezin. Het gaat hier om twee verschillende onderdelen:

- De bredere preventie bij kwetsbare gezinnen.
- Het andere onderdeel is gericht op gezinnen waarbij sprake is van dreigende uithuisplaatsing. Wat doe je dan?

BREDE PREVENTIE: INTEGRALE ONDERSTEUNING

Gezinnen die te maken hebben met opvoedproblemen, financiële zorgen, psychische of verslavingsproblemen, moeten toegang krijgen tot de juiste, flexibele ondersteuning. Dit kan bijvoorbeeld opvoedondersteuning zijn of een vorm van gezinsbehandeling, maar ook hulp gericht op bestaanszekerheid of wonen, problemen op school. De ondersteuning is altijd gericht op het hele systeem. De lokale teams hebben samen met de aanbieders hierin een verantwoordelijkheid. Daarbij hoort ook meer aandacht voor het leren verdragen bij ouders en jeugdigen én lokale teams en aanbieders, om de weerbaarheid te vergroten. Niks doen is soms ook een optie.

DREIGENDE UITHUISPLAATSING

Tijdige signalering

Een essentiële voorwaarde is het vroegtijdig signaleren van problemen binnen het gezin. Professionals zoals leraren, huisartsen en maatschappelijk werkers moeten alert zijn op tekenen van stress of problematiek binnen het gezin. Vroege interventie is cruciaal voor het voorkomen van escalatie, net als goede samenwerking van professionals bij signalering.

¹ Waar in de tekst gesproken wordt over gezin of ouders wordt bedoeld op verzorgers die onderdeel uitmaken van het gezinssysteem. Zoals pleegouders, stiefouders.

Veilige Thuisomgeving

De basisvoorwaarde voor het voorkomen van uithuisplaatsing is dat het kind in een veilige en gezonde omgeving opgroeit. Maar veiligheid mag nooit een argument zijn om een kind te isoleren van zijn of haar context *als dat met ondersteuning ook anders* kan. Als een thuissituatie onveilig is, dient hulp te worden ingezet die veiligheid terugbrengt zonder het kind uit de thuissituatie te halen.

Proces dreigende uithuisplaatsing

Bij een dreigende uithuisplaatsing wordt de richtlijn [uithuisplaatsing en terugkeer](#) gevolgd.

Als uithuisplaatsing dreigt voor een kind wordt eerst een gedragen verklarende analyse gemaakt. Op basis van de verklarende analyse wordt met ouders en kind gekeken wat er nodig is aan zorg. Dit komt in het perspectiefplan. Gekeken wordt naar de effectieve interventies uit de richtlijn (voorbeeld: Multisysteem Therapie (MST), Ambulante Spoedhulp (ASH), Multidimensionele Familietherapie (MDFT), Families First en Intensieve Ambulante Gezinsbehandeling (IAG).

Bij een dreigende uithuisplaatsing is altijd sprake van casusregie om te zorgen dat de interventies worden uitgevoerd en om te zorgen dat breed wordt gekeken naar de problematiek van een gezin om te zorgen dat het kind terug naar huis kan. Vaak speelt er meer in het systeem, zoals schulden, woon- en GGZ-problematiek of een vechtscheiding. Dit heeft invloed op de problematiek van een kind en kan daarom niet los van elkaar worden gezien.

Er wordt altijd een tegendenker of het RET ingeschakeld wanneer er een uithuisplaatsing dreigt, om tunnelvisie te voorkomen en om bedenktijd in te lassen. Ook wordt altijd eerst gezocht in het sociale netwerk voor een (tijdelijke) oplossing.

2 ALS VERBLIJF ECHT NODIG IS

1. Basisprincipes voor verblijf

Tijdelijkheid van het verblijf, zo kort mogelijk

Het doel is altijd om het kind zo snel mogelijk terug te laten keren naar het gezin of een andere geschikte plek. De verantwoordelijkheid voor de opvoeding en daarmee de ontwikkeling ligt primair bij de ouders. Verblijf op basis van de jeugdwet kan een bijdrage leveren aan het weer gezond maken van het eigen systeem. Daarmee is het verblijf automatisch ook gericht op het ondersteunen van het kind in zijn ontwikkeling en het verbeteren van de thuissituatie voor terugkeer.

Indien terugkeer naar huis ondanks alle ondersteuning niet mogelijk is, is het uitgangspunt onvoorwaardelijk wonen. Het kind kan blijven wonen zo lang nodig is.

Zorg naar het kind en gezin: geen doorplaatsingen

Doorplaatsingen van het ene verblijf naar het andere doen kinderen geen goed. De zorg gaat naar het kind en gezin, niet het kind en gezin naar de zorg. Deze integrale zorg is snel beschikbaar. Dit conform het gedachtegoed van de Essentiële Functies. Dit vraagt volhardendheid van aanbieders en dus commitment voor het afschalen van de zorg naar de normale situatie.

Zo dicht mogelijk bij huis

Het verblijf is dicht bij de thuisomgeving van het kind, om de continuïteit van school, sociale contacten en familiebanden te waarborgen. Zo weinig mogelijk afstand tussen het kind en zijn ouders is belangrijk voor het behoud van het gezinssysteem en de betrokkenheid van ouders.

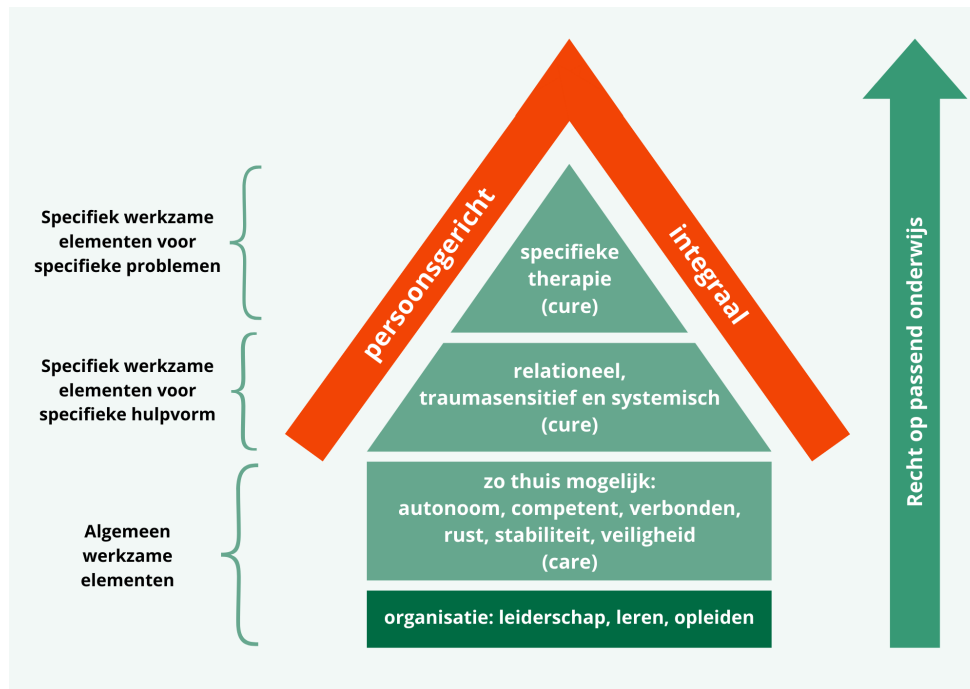
Perspectiefplan

Na de verklarende analyse wordt een perspectiefplan opgesteld. Samen met de jeugdige en het gezin, de aanbieder, GI's, lokale team en casusregisseur wordt aan het plan gewerkt en geëvalueerd.

Bij de leeftijd van 16,5 jaar wordt in het perspectiefplan gewerkt met de BIG 5 (support, wonen, school en werk, inkomen en welzijn) om te zorgen dat de jeugdige na 18 jaar meedoet aan de samenleving.

Matching

Een zorgvuldige matching van kinderen is essentieel; de samenstelling van de groep moet werken voor alle kinderen in de groep. Niet ieder kind heeft baat bij een kleinschalige groep. Om die reden is het belangrijk dat er ook wat grotere groepen zijn.

2. Leefklimaat

Relationeel, traumasensitief en systemisch

Een goede affectieve samenwerkingsrelatie tussen jeugdigen en hulpverleners is een belangrijke werkzame factor in de zorg. Relationeel werken vraagt om een grondhouding, die zich ook uit in eenvoudige en dagelijkse interacties. Daarbij wordt een affectieve samenwerkingsrelatie met de ander aangegaan vanuit onvoorwaardelijke liefdevolle aandacht en nabijheid door het bieden van vertrouwen, veiligheid, steun, begrip, openheid, warmte, gelijkwaardigheid, genegenheid en betrokkenheid, zonder dat dit ten koste gaat van professioneel handelen en het behouden van voldoende afstand om de totale ondersteuningsbehoefte te kunnen overzien.

Traumasensitief handelen betekent nagaan of en hoe er sprake is van ervaren trauma, en hier in de bejegening en behandeling nadrukkelijk rekening mee houden. Dit kan worden gedaan door het creëren van fysieke en emotionele veiligheid, duidelijkheid en voorspelbaarheid, door betrouwbaar en consistent te zijn.

Systemisch werken vraagt om gedrag en problemen altijd in relatie tot het geheel te zien en te benaderen met een open, respectvolle en nieuwsgierige houding. Het vraagt om belangrijke anderen actief te betrekken bij het leven van de jeugdige en hiermee samen te werken.

Continuïteit in begeleiding

Continuïteit in de begeleiding is belangrijk. De begeleiding moet stabiel en consistent zijn, zodat er een vertrouwensband ontstaat tussen het kind en de begeleiders. Dat betekent automatisch niet te veel verschillende begeleiders. Relationeel werken is uitgangspunt bij de begeleiding.

Vrijheidsbeperking

De handreiking omgaan met dilemma's rond vrijheidsbeperking in open jeugdhulp met verblijf is uitgangspunt.

3. Betrokkenheid van ouders en familie

Ouders worden structureel betrokken bij het verblijf en de behandeling van hun kind. Dit kan onder andere door ouders regelmatig te betrekken bij overlegmomenten en activiteiten op de groep. Het verblijf biedt ruimte voor ouders om aanwezig te zijn, bijvoorbeeld in de vorm van gezamenlijke gezinsactiviteiten of mee-eten.

Er vindt gezinsbegeleiding plaats, zowel tijdens het verblijf van het kind in de instelling als voorafgaand aan en na de terugkeer naar huis. Naast de ouders is het belangrijk dat het contact met de andere leden van het gezin (broertjes en zusjes, belangrijke tante) en andere belangrijke sociale contacten, zoals vriendjes mogelijk blijven. Dit zorgt voor het behoud van betekenisvolle relaties.

4. Onderwijs en sociale activiteiten

Onderwijs

Het kind blijft naar school gaan, bij voorkeur dezelfde school als voor het verblijf, om de continuïteit van zijn onderwijs en sociale contacten te waarborgen. Indien dit niet mogelijk is, moet er een alternatieve school worden gevonden die past bij de behoeften van het kind.

School is onderdeel van de verklarende analyse en onderdeel van het perspectiefplan.

Hobby's en sociale activiteiten

Het is belangrijk dat het kind zijn hobby's kan blijven uitoefenen. Dit helpt niet alleen bij het ontwikkelen van zelfvertrouwen en identiteit, maar ook bij het behouden van een gezonde balans tussen zorg en plezier.

TOT SLOT

In dit koersdocument schetsen we een beweging naar nul. Geen kinderen meer uit huis.

Dat vraagt niet alleen van iedereen extra inzet en commitment, voor bestuurders van gemeenten en aanbieders, de werkers uit de lokale teams, in de zorg en op de groepen, het onderwijs, de managers en de beleidsmakers. Dit vraagt om verdragen "[Niet alles is op oplosbaar – verdragen hoort óók bij jeugdhulp](#)" (PONT Zorg & Sociaal). Ook vraagt het om momenten van reflectie met elkaar. Zijn we op de goede weg? Doen we de goede dingen goed?